

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ КОММУНИКАЦИЙ
Кафедра теории и практики перевода**

СИВИЦКАЯ
Елена Генриховна

**БИЛИНГВИЗМ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТРУКТУРЫ СОЗНАНИЯ
И РЕЧЕВЫХ ПРОЦЕССОВ**

Дипломная работа

Научный руководитель:
кандидат психологических наук,
доцент О.И. Уланович

Допущена к защите

«__» _____ 2020 г.

Зав. кафедрой теории и практики перевода
кандидат филологических наук,
доцент Д.О. Половцев

Минск, 2020

РЕФЕРАТ

Дипломная работа: 71 стр., 3 главы, 2 таблицы, 5 рисунков, 56 источников, 4 приложения.

Ключевые слова: БИЛИНГВИЗМ, ИСКУССТВЕННЫЙ БИЛИНГВИЗМ, ЯЗЫКОВОЕ СОЗНАНИЕ, СТРУКТУРА ЯЗЫКОВОГО СОЗНАНИЯ БИЛИНГВА, ВОСПРИЯТИЕ РЕЧИ, ДЕКОДИРОВАНИЕ ПРАГМАТИКИ ТЕКСТА.

Объект исследования: билингвизм как многоплановое и многомерное явление в современном мире и междисциплинарная проблема.

Предмет исследования: искусственный билингвизм как лингвокогнитивное и социокультурное явление, формируемое в условиях лингводидактического моделирования языковой среды.

Цель исследования: выявить специфику структуры языкового сознания и процессов речевосприятия искусственных билингвов.

Методы исследования: теоретический анализ и обобщение материала, дефиниционный анализ, описательный метод, метод количественной обработки данных, ассоциативный эксперимент, сопоставительный анализ, метод семантического дифференциала, метод классификации.

Результаты исследования: Новизна данной работы заключается в разработке типологии искусственного билингвизма на основе выявления специфики ментальной репрезентации лексикона и степени симметрии / асимметрии декодирования семантики и прагматики текста при восприятии речи на родном и иностранном языках в условиях учебного двуязычия.

Практическая значимость исследования и область применения. Значимость результатов исследования заключается в модифицировании метода семантического дифференциала, который можно использовать в дальнейшем при исследованиях в смежных областях. Нами была предложена методика по выявлению специфики функционирования искусственного билингвизма в речевой деятельности при восприятии прагматически насыщенного произведения, которая может быть применима в любых иных подобных исследованиях на любом материале (комические эпизоды, кино и др.) и которая открыта для модификации и усовершенствования. Результаты проведенного пилотажного исследования формируют базу для разработки более масштабного исследования на более репрезентативной выборке. Результаты ассоциативного эксперимента могут быть использованы в лекционных курсах по психолингвистике, общему языкознанию и другим дисциплинам. Данная работа является самостоятельным исследованием, достоверность результатов которого подтверждается научно обоснованной методикой исследования.

РЭФЕРАТ

Дыпломная праца: 71 стар., 3 главы, 4 дадаткі, 5 ілюстрацый, 2 табліцы, 56 крыніц.

Ключавыя словы: БІЛІНГВІЗМ, ШТУЧНЫ БІЛІНГВІЗМ, МОЎНЫЯ СВЯДОМАСЦІ, СТРУКТУРА МОЎНАЙ СВЯДОМАСЦІ БІЛІНГВАЎ, МОВАЎСПРЫМАННЕ, ДЭКАДАВАННЕ ПРАГМАТЫКІ ТЭКСТА.

Аб'ект даследавання: білінгвізм як шматпланавая і мнагамерная з'ява ў сучасным свеце і як міждысцыплінарная праблема.

Прадмет даследавання: штучны білінгвізм як лінгвакагнітыўная і сацыякультурная з'ява, якая фарміруецца ва ўмовах лінгвадыдактычнага мадэлявання моўнага асяроддзя.

Мэта даследавання: выявіць спецыфіку структуры моўнай свядомасці і працэсаў моваўспрымання штучных білінгваў.

Метады даследавання: тэарэтычны аналіз і абагульненне матэрыялу, асацыятыўны эксперымент, кампанентны аналіз, дэфініцыйны аналіз, апісальны метада, супастаўляльны аналіз, метада колькаснай апрацоўкі дадзеных, метада суцэльнай выбаркі.

Атрыманыя вынікі і іх навізна. Навізна дадзенага даследавання заключаецца ў распрацоўцы тыпалогіі штучнага білінгвізму на аснове выяўлення спецыфікі ментальнай рэпрэзентацыі лексікону і ступені сіметрыі / асіметрыі дэкадавання семантыкі і прагматыкі тэксту пры ўспрыманні гаворкі на роднай і замежнай мовах ва ўмовах навучальнага двухмоўя.

Практычная значнасць вынікаў даследавання заключаецца ў мадыфікаванні метаду семантычнага дыферэнцыяла, які можна выкарыстоўваць у будучыні пры даследаваннях у сумежных абласцях. Намі была прапанавана метадыка па выяўленні спецыфікі функцыянавання штучнага білінгвізму ў маўленчай дзейнасці пры ўспрыманні прагматычна насычанага твору, якая можа быць скарыстаная ў любых іншых падобных даследаваннях на любым матэрыяле (камічныя эпізоды, кіно і інш.), Адкрыта для мадыфікацыі і ўдасканалення. Вынікі праведзенага пілатажнага даследавання фарміруюць базу для распрацоўкі больш маштабнага даследавання на больш рэпрэзентатыўнай выбарцы.

Вынікі асацыятыўнага эксперыменту могуць быць выкарыстаныя ў лекцыйных курсах па псіхалінгвістыцы, агульным мовазнаўстве і іншых курсах. Праца з'яўляецца самастойным даследаваннем, дакладнасць вынікаў якога пацвярджаецца навукова абгрунтаванай метадыкай даследавання.

SUMMARY

Diploma project: 71 pp., 3 chapters, 4 supplements, 5 charts, 2 tables, 56 sources.

Keywords: BILINGUALISM, ARTIFICIAL BILINGUALISM, LANGUAGE CONSCIOUSNESS, STRUCTURE OF LANGUAGE CONSCIOUSNESS OF A BILINGUAL, PERCEPTION OF SPEECH, DECODING OF TEXT PRAGMATICS.

The object of the study: bilingualism as a multifaceted and multidimensional phenomenon in the modern world and as an interdisciplinary problem.

The subject of the study: artificial bilingualism as a linguo-cognitive and sociocultural phenomenon, formed under the conditions of linguodidactic modeling of the language environment.

The aim of the study: to identify the specifics of the structure of linguistic consciousness and the processes of speech perception of artificial bilinguals.

Methods used in the research: theoretical analysis and generalization of the material, definitional analysis, descriptive method, quantitative data processing method, associative experiment, comparative analysis, semantic differential method.

The results obtained and their novelty. The novelty of the research is a developed typology of artificial bilingualism based on identification of the peculiarities of the mental representation of the lexicon and the degree of symmetry / asymmetry of decoding the semantics and pragmatics of the text in the perception of speech in the native and foreign languages in the context of educational bilingualism.

The practical value of the research and spheres of application. The significance of the research results lies in modifying the semantic differential method, which can be used later in research in the related fields. A methodology was suggested for identifying the specifics of the functioning of artificial bilingualism in speech activity while perceiving a pragmatically complex text. This technique can be applied in any other similar studies on any material (comic episodes, movies, etc.), and is open for modification and improvement. The results of a pilot study form the basis for the development of a larger study on a more representative sample.

The results of an associative experiment can be used in lecture courses in psycholinguistics, general linguistics and other courses. This work is an independent study, and the reliability of the results is confirmed by a scientifically sound research methodology.